

УЖГОРОДСЬКА МІСЬКА РАДА

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ

Р І Ш Е Н Н Я

18.12.2014

Ужгород

№ 481

**Про комплексну програму відновлення
історичного центру м. Ужгорода на 2015-2016 роки**

Відповідно до пункту 22 частини 1 статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закону України «Про благоустрій населених пунктів» та наказу Міністерства економіки України від 04.12.2006 року № 367 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання», виконком міської ради **ВИРІШИВ**:

1. Схвалити комплексну програму відновлення історичного центру м. Ужгорода на 2015-2016 роки згідно з додатком з подальшим внесенням її на розгляд сесії міської ради.

2. Контроль за виконанням рішення покласти на першого заступника міського голови Волошина І.І.

Міський голова

В. Погорелов

СХВАЛЕНО
рішення виконкому
18.12.14 № 481

ПАСПОРТ ПРОГРАМИ
(загальна характеристика комплексна Програми
відновлення історичного у центру м. Ужгорода на 2015-2016 роки
(назва програми))

1.	Ініціатор розроблення програми	Департамент міського господарства
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	лист фінансового управління від 18.09.2014 року № 20/04-10/555
3.	Розробник програми	Департамент міського господарства, управління капітального будівництва
4.	Відповідальний виконавець програми	Управління капітального будівництва
5.	Учасники програми	Управління капітального будівництва, підрядні організації, що залучені до виконання робіт за результатами конкурсних торгів
6.	Термін реалізації програми	до 2016 року
7.	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні програми (для комплексних програм)	Міський бюджет та кошти інших джерел
8.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього,	відповідно до додатку до Програми

КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА
ВІДНОВЛЕННЯ ІСТОРИЧНОГО ЦЕНТРУ М. УЖГОРОДА
на 2015-2016 роки

Місто Ужгород вважається одним з найважливіших українських та європейських історичних центрів, відомих далеко за межами Старого Світу. Протягом своєї більш ніж тисячолітньої історії Ужгород не раз переходив з рук в руки, змінюючи своїх правителів і «господарів», що особливо позначилося на архітектурному обличчі міста майже 600-річна присутність угорців - багато вулиць і вуличок Ужгорода дуже схожі на житлові квартали угорського Дебрецена або Будапешта: мальовничі будиночки в два-три поверхи, що зберегли на своїх стінах орнаментику середньовіччя.

Перший камінь поселення був закладений більше тисячоліття тому - на вулканічній горі: тоді починали будівництво кріпосного замку. Поступово цей замок розрісся вшир і перетворився в мальовниче місто, що потопає в зелені і чарівної краси будов.

Ужгород - одне з найдавніших міст в Україні. Східнослов'янське плем'я білих хорватів заснувало свої перші поселення в районі Ужгорода до IX століття, коли Ужгород (Унгвар) перетворився на захищену

ранньофеодальну фортецю. У 903 році, угорці на чолі з Арпадом перейшли Карпати, і, розбивши в бою на території сучасної Словаччини війська напівлегендарного князя Лаборця Ужгорода, оволоділи містом. Існує навіть теорія про те, що сама назва «Угорщина» (Hungary) походить від угорської назви Ужгорода - Унгвар. Знаходився під впливом Угорського королівства (див.: Унг), місто продовжувало розширювати свої межі, поки в 1241 році монголи Батія не спалили місто. На початку XIV століття Ужгород на чолі з Або Амадеєм і Петром Петуні, надавав тривалий опір новому угорському королю Карлу Роберту з Анжуйського дому. У 1318 році почалося 360-річне правління в Ужгороді Другетів, угорських феодалів італо-французького походження. Філіп Другет спорудив новий замок, який зберігся до наших днів. З 1430 року Ужгород, отримавши ряд привілеїв від корони, став іменуватися «Привілейоване місто Ужгород».

У XVI-XVII століттях Ужгород, який став після битви при Мохаче крайнім східним форпостом Габсбурзької Австрії на кордоні з Трансільванією, швидко розвивався в економічному плані, але, разом з тим, став ареною протистояння православ'я, католицизму і протестантизму. В результаті, в 1646 році була проголошена Ужгородська унія, що дала початок грекокатолицизму в Закарпатті. У 1707 році місто стало резиденцією Ференца II Ракоці, предводителя національно-визвольної війни угорського народу. Саме в Ужгородському замку він вів переговори з послами Петра Великого і Людовика XIV. Революційні традиції зберігалися в Ужгороді і в XIX столітті - 27 березня 1848 жителі міста підтримали угорську революцію. В цей час також розвивалася інфраструктура: з'явилися фабрики (в першу чергу, підприємства по деревообробці), в 1872 році була відкрита залізниця "Ужгород-Чоп».

Перша світова війна негативно вплинула на економіку міста, тому в 20-х роках навіть з'являлися ініціативи перенести адміністративний центр в Мукачево.

Ужгородська синагога 10 вересня 1919 по умовам Сен-Жерменського мирного договору, Закарпаття з Ужгородом, в якості адміністративного центру передавалася Чехословацькій республіці. Планувалося зробити Ужгород центром автономної Підкарпатської Русі, тому чехословацький уряд проводив активне будівництво, що перетворило місто у приклад сучасної архітектури, і заохочувало економічний розвиток міста.

Згідно з рішеннями Першого Віденського арбітражу, в 1938 році Ужгород перейшов до Угорщини, яка скасувала ліберальні і демократичні починання Чехословаччини і ввела під час Другої світової війни жорсткий режим воєнного часу. В кінці 1944 року, у міру наближення Червоної Армії до вогнищ Словацького національного повстання, перед Четвертим Українським фронтом встало питання захоплення Закарпаття. 27 жовтня 1944 дві радянські танкові колони, що наступали з боку Мукачева і Ужоцького перевалу, звільнили місто від угорських і німецьких військ.

Визволення Закарпаття принесло певні зміни в життя Ужгорода. Споруджувалися нові споруди і реконструювалися старі будівлі, в 1945 році був відкритий Ужгородський державний (нині - національний) університет. За угодою з Чехословаччиною від 29 червня 1945 Закарпатська

Україна увійшла до складу Української РСР і СРСР. З січня 1946 року - центр новоутвореної Закарпатської області.

Ужгород залишається розвиненим культурний і туристичним центром, з університетами та інститутами, з безліччю музеїв і Ботанічним садом, церквами і середньовічними соборами. Але основним предметом гордості місцевих жителів був і залишається древній замок в історичній частині міста та архітектурний ансамбль в межах його охоронної зони, яка перебуває під загрозою руйнування.

Приватизація житла та занепад комунальної сфери внесли дисбаланс в утримання житлової забудови, погіршивши стан дахів, фасадів, внутрішньоквартальних просторів. Особливо боляче цей процес вплинув на середовище історичного центру, спричинивши незворотні втрати архітектурних та декоративних елементів, втрати історичної столярки та елементів дизайну, матеріалу покриття дахів, мощення і впорядкування внутрішньобудинкових територій. Тотальна хвиля "євроремонтів" знищила залишки історичних інтер'єрів, не тільки рядової історичної забудови, але й пам'яток також.

Відсутність капіталовкладень у розвиток інженерної інфраструктури а також коштів для підтримання належного технічного стану міського господарства призводить до подальшої деградації унікального міського середовища, нищення цінної забудови і архітектурних пам'яток. Враховуючи своє географічне розташування, Ужгород вважається одним із головних туристичних центрів краю, приймає значні потоки туристів і гостей.

Мета та завдання Програми

Метою Програми є забезпечення підтримки та координації комплексних робіт із збереження пам'яток та відновлення цілісності унікального історичного містобудівного комплексу м. Ужгорода, розвиток соціальної і туристичної інфраструктури, підвищення рівня життя населення, забезпечення економічного та культурного розвитку міста.

Основними завданнями Програми є:

- недопущення подальшого руйнування історичної забудови, створення безпечних умов для проживання населення;
- усунення аварійного стану інженерних мереж, їх реконструкція;
- збереження, відновлення та належне утримання пам'яток архітектури, інших будівель історичного центру міста, впорядкування ярусності забудови;
- реконструкція основних історичних площ і вулиць центральної частини міста, влаштуванням відповідного покриття, впорядкуванням та обладнанням громадських територій з дотриманням принципів відтворення історико-архітектурного середовища;
- відтворення важливих архітектурних доміант і оборонних споруд міста;
- відтворення історичних садово-паркових і ландшафтних комплексів;
- залучення громадськості до розв'язання проблем збереження культурної спадщини та соціально-економічного розвитку міста;
- заохочення власників/співвласників історичних будівель до їх відновлення, стимулювання суб'єктів підприємницької діяльності у відбудові та реставрації історичних об'єктів, а також.

У м. Ужгороді, в межах вул. Духновича, Корятовича, Корзо, Волошина, пров. Театрального, пл. Театральної та Ш. Петефі, налічується 89 будівель (будинків), пам'яток містобудування і архітектури, історії та монументального мистецтва.

Водночас збільшення транспортного навантаження на історичну частину міста, зростання обсягу шкідливих викидів в атмосферу та підвищення рівня вібрації, природне старіння значної частини історичних будівель створюють небезпеку для їх експлуатації та проживання людей. У вкрай незадовільному технічному стані перебувають інженерні споруди та мережі, дорожнє господарство.

Запобігти подальшому погіршенню стану забудови в історичній частині м. Ужгорода, зберегти унікальне історико-архітектурне середовище, створити сучасну міську інфраструктуру можливо лише шляхом вжиття невідкладних ефективних заходів.

Основою для цього повинна стати Комплексна програма відновлення історичного центру м. Ужгорода

Завдання Програми

Основними завданнями Програми є усунення аварійного стану історичної забудови, інженерних мереж, окремих конструктивних та архітектурно-художніх елементів будівель і споруд, забезпечення комплексного виконання реставраційних (відновлювальних) робіт.

Основні напрямки реалізації Програми

З метою отримання вихідної інформації, необхідної для реалізації Програми, вишукувальних, історико-архітектурних, екологічних, інженерно-геологічних досліджень, вивчення технічного стану будинків і споруд, об'єктів благоустрою та озеленення, обстеження інженерної і транспортної інфраструктури, інвентаризація нерухомості та створення відповідного банку даних.

Проведення ремонтно-реставраційних (відновлювальних) робіт, удосконалення інженерної інфраструктури та організації руху транспорту, поліпшення екологічного стану.

Здійснення ремонтно-будівельних робіт для виведення будинків і споруд, їх окремих конструкцій з аварійного стану, реставраційних робіт, а також робіт із збереження окремих художніх та архітектурних елементів на об'єктах, де виникла загроза їх втрати.

Організація транспортного руху з метою доведення негативних впливів транспортних засобів на об'єкти історичної забудови до нормативних показників, здійснення інших природоохоронних заходів.

Створення фонду збереження історичної забудови міста з метою забезпечення умов для стабільного і ритмічного фінансування заходів Програми, а також залучення спів фінансування співвласників будинків фізичних та юридичних осіб.

Для організаційно-правового забезпечення реалізації Програми і контролю за її виконанням необхідно розробити відповідно до законодавства пакет нормативних актів (місцеві правила) з питань забудови і використання

історичних територій та утримання розташованих на них об'єктів, зокрема умови стимулювання власників (користувачів) об'єктів культурної спадщини до їх збереження.

Етапи реалізації Програми та її фінансове забезпечення

Реалізацію Програми передбачено здійснювати у три етапи:

- виготовлення проектно-кошторисної документації на виконання відновлювальних робіт;
- виконання відновлювальних робіт в межах пішохідної зони міста (I черга) із залученням інших джерел, що не заборонено законодавством на договірній основі;
- виконання відновлювальних робіт в межах історичного центру міста (II черга).

Прогнозні результати реалізації Програми

Реалізація Програми дасть змогу:

- провести роботи з визначення технічного стану будівель, споруд, об'єктів благоустрою та озеленення;
- усунути негативні фактори, що спричиняють руйнування будівель, забезпечити умови безпечного проживання населення та функціонування підприємств, установ і організацій;
- зберегти унікальне історико-архітектурне середовище одночасно із створенням сучасної міської інфраструктури;
- активізувати розвиток туризму, в тому числі міжнародного, як одного з основних джерел залучення інвестицій в економіку міста і регіону.

Необхідні обсяги фінансування заходів Програми

№	Найменування заходу	2015 рік		2016 рік	
		Джерело фінансування		Джерело фінансування	
		Місцевий бюджет	інші джерела	Місцевий бюджет	інші джерела
1	Проектні роботи	600,0			
2	Заміна мереж водопостачання та водовідведення	6500,0		6500,0	
3	Капітальний ремонт фасадів будинків	7500,0		7500,0	
4	Капітальний ремонт покрівель	4000,0		6000,0	
5	Благоустрій території	5000,0	2000,0	5000,0	
	ВСЬОГО:	23600,0	2000,0	25000,0	0,0